SOOVITUSED

KOMISJON

KOMISJONI SOOVITUS,

4. detsember 2008,

mis käsitleb radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse kolmandatesse riikidesse eksportimise kriteeriume

(teatavaks tehtud numbri K(2008) 7570 all)

(2008/956/Euratom)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 33 teist lõiku ja artikli 124 teist taanet,

võttes arvesse nõukogu 20. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/117/Euratom radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse vedude järelevalve ja kontrolli kohta, [1] eriti selle artikli 16 lõiget 2,

ning arvestades järgmist:

(1) Radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse poolt tekitatud ioniseeriva kiirguse ohu eest kaitsmiseks võetud meetmed lähtuvad rahvusvahelisel tasandil kokku lepitud kiirguskaitse põhimõtetest.

(2) Kõnealuste põhimõtete tõhusaks toimimiseks peavad need moodustama osa riiklikust reguleerimissüsteemist.

(3) Vastavalt ühenduse ohutuskultuuris valitsevatele seisukohtadele radioaktiivsete ainetega seotud tegevuse suhtes tuleb radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse nõuetekohaseks käitlemiseks tagada tegelik sõltumatus reguleerivate asutuste ja ettevõtjate vahel.

(4) Otsuse lubada radioaktiivsete jäätmete või kasutatud tuumkütuse vedu kolmandatesse riikidesse teevad eksportiva liikmesriigi pädevad asutused.

(5) Eksportiva liikmesriigi pädevad asutused peaksid direktiivi 2006/117/Euratom artikli 16 lõike 1 punktis c viidatud kriteeriumitest lähtudes kujundama arvamuse, kas kolmandatel riikidel on halduslikku ja tehnilist suutlikkust ning õiguslik struktuur radioaktiivsete jäätmete või kasutatud tuumkütuse ohutuks käitlemiseks.

(6) Nende kriteeriumite rakendamisel peaksid liikmesriigid lähtuma nendevahelise hierarhia põhimõttest.

(7) Kasutatud tuumkütuse käitlemise ohutust ja radioaktiivsete jäätmete käitlemise ohutust käsitlev ühiskonventsioon on põhiline asjakohane rahvusvaheline õigusakt, mis reguleerib kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete ohutut käitlemist.

(8) Lisaks eelnimetatud kriteeriumitele võib radioaktiivsete jäätmete või kasutatud tuumkütuse vedude lubamisel kolmandatesse riikidesse arvestada ka muid tegureid, nagu näiteks poliitilised, majanduslikud, sotsiaalsed, eetilised, teaduslikud ja avaliku turvalisusega seotud küsimused.

(9) Direktiivi 2006/117/Euratom artiklis 2 käsitletakse liikmesriigi või selles liikmesriigis asuva ettevõtte, kellele saadetakse radioaktiivsed jäätmed töötlemiseks või muud materjalid radioaktiivsete jäätmete taaskasutuse eesmärgil, õigust saata radioaktiivsed jäätmed pärast töötlemist tagasi päritoluriiki. Lisaks sellele on kõnealuses artiklis sätestatud, et direktiiv 2006/117/Euratom ei mõjuta liikmesriigi või selles liikmesriigis asuva ettevõtte, kellele kasutatud tuumkütus ümbertöötamiseks saadetakse, õigust saata ümbertöötamise käigus taaskasutusse võetud radioaktiivsed jäätmed päritoluriiki tagasi.

(10) Käesolevas soovituses ette nähtud kriteeriumid on kooskõlas direktiivi 2006/117/Euratom artikli 21 alusel moodustatud nõuandekomitee arvamusega,

[1] ELT L 337, 5.12.2006, lk 21.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA SOOVITUSE:

1. Radioaktiivsete jäätmete või kasutatud tuumkütuse eksportimisel kolmandatesse riikidesse peaksid direktiivi 2006/117/Euratom artikli 16 lõike 1 punktis c viidatud kriteeriumitest lähtuvalt kehtima järgmised nõuded:

   a) töötajate ja elanikkonna suhtes tuleks kehtestada asjakohased kiirguskaitsealased siseriiklikud õigusnormid ja tagada nende täitmine; need õigusnormid peaksid olema kooskõlas vastavate rahvusvaheliste kiirguskaitsestandarditega;

   b) tuleks luua sidus seadusandlik üldraamistik, mis võimaldaks reguleerida radioaktiivsetest ainetest, sealhulgas radioaktiivsetest jäätmetest ja kasutatud tuumkütusest tuleneva ohuga seotud tegevust;

   c) tuleks luua tõhusad ja sõltumatud reguleerivad asutused, kes on pädevad litsentse väljastama, neid läbi vaatama, nõudeid hindama, kontrolli ja täitmise tagamisega seotud ülesandeid täitma ning kellel on selleks piisavalt vahendeid;

   d) tuleks välja töötada selge ülesannete jaotus kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete käitlemise erinevates etappides osalevate asutuste, eelkõige ettevõtjate ja reguleerivate asutuste vahel;

   e) luua süsteem, mis võimaldaks radioaktiivsete jäätmete või kasutatud tuumkütuse käitlejatel niisugustele asutustele aruandeid esitada või neilt lube taotleda;

   f) tagada, et esmane vastutus kasutatud tuumkütuse või radioaktiivsete jäätmete käitlemise eest jääks vastava litsentsi omaniku kanda ja et kõik vastavate litsentside omanikud täidaksid oma kohustusi;

   g) tagada kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete käitlemiskoha kasutusaja jooksul piisava arvu kvalifitseeritud töötajate olemasolu ohutusalase tegevuse jaoks; samuti tuleks tagada piisavad rahalised vahendid, et toetada kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete käitluskohtade ohutust nii nende kasutusaja jooksul kui ka dekomisjoneerimisel;

   h) kehtestada asjakohane siseriiklik tsiviilvastutuse kord ja tagada selle täitmine;

   i) tagada kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete ohutusega seotud asjakohaste kvaliteedi tagamise kavade kehtestamine ja rakendamine;

   j) tuleb luua piisavad kaitse- ja parandusmeetmed, sealhulgas asjaomaste elanikkonnarühmade teavitamine ja kiirgushädaolukorras kiirguse leviku kontrollimiseks ja selle mõju leevendamiseks rakendatava hädaolukorra lahendamise plaani ettevalmistamine ja testimine.

2. Radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse kolmandatesse riikidesse eksportimisega seotud nõuetele täitmise hindamiseks peaksid liikmesriigid arvestama kolmandate riikide vastavust järgmistele kriteeriumitele:

   a) Põhikriteeriumid:

   — riik on Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri (IAEA) liige ja järgib IAEA ohutusstandardeid;

   — riik on allkirjastanud ja ratifitseerinud kasutatud tuumkütuse käitlemise ohutust ja radioaktiivsete jäätmete käitlemise ohutust käsitleva ühiskonventsiooni ja järgib seda, mis näitab valmisolekut täita ühiskonventsioonist tulenevaid kohustusi ning tõendab kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete käitlemisega seotud asjakohaste ohutusnõuete järgimist;

   — riik on allkirjastanud ja ratifitseerinud tuumamaterjali füüsilise kaitse konventsiooni ja selle muudatused, millega ta on võtnud kohustuse tegeleda tuumamaterjaliga seotud süütegude ärahoidmise, avastamise ning nende eest karistamisega;

   — riik on allkirjastanud ja ratifitseerinud tuumaohutuse konventsiooni (CNS) kui kõige olulisema tuumaohutusalase õigusliku vahendi, mis sisaldab muuhulgas ka hädaolukorraks valmisoleku ja kiirguskaitsega seotud olulisi sätteid ja järgib selle nõudeid;

   — riik on viinud kasutatud tuumkütust käitlevad rajatised vastavusse IAEA kaitsemeetmete lepinguga seoses tuumarelva leviku tõkestamise lepingu (NPT) ja selle lisaprotokollide allkirjastamise ja ratifitseerimisega, mis tõendab, et kasutatud tuumkütust kasutatakse vaid rahuotstarbelistel eesmärkidel;

   — riik on allkirjastanud ja ratifitseerinud kas tuumakahjustuste eest tsiviilvastutuse Viini konventsiooni, selle muutmise protokolli, tuumakahjustustest tekkinud kahju täiendava hüvitamise konventsiooni või tuumaenergia valdkonnas tsiviilvastutust käsitleva 29. juuli 1960. aasta konventsiooni, mida on muudetud 28. jaanuari 1964. aasta lisaprotokolliga ja 16. novembri 1982. aasta protokolliga (Pariisi konventsioon), või järgib selle nõudeid, mis tõendab, et tuumakahjustuste korral kannab põhivastutust litsentsi omanik.

b) Lisakriteeriumid:

— riik on allkirjastanud ja ratifitseerinud tuumaavarii või kiirgusliku avariiolukorra puhul abi andmise konventsiooni (AC) ja tuumaavariist operatiivse teatamise konventsiooni (ENC) ning järgib neid, mis kiirgushädaolukorra puhul tagab asjaomasele elanikkonnale vajaliku teabe andmise ning selle, et hädaolukorras rakendatakse kiirguse leviku kontrolliks ja selle mõju leevendamiseks piisavaid kaitse- ja parandusmeetmeid, sealhulgas ette valmistatud ja testitud hädaolukorra lahendamise plaani;

— riik järgib ohtlike kaupade ohutu vedamisega seotud rahvusvahelisi õigusakte, eriti SOLASi ja Chicago konventsiooni, mis tõendab tegeliku ning tõhusa kontrolli olemasolu ohtlike kaupade mere- ja õhuvedude üle.

3. Ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, võivad liikmesriikide pädevad asutused radioaktiivsete jäätmete või kasutatud tuumkütuse vedude lubamisel kolmandatesse riikidesse arvestada ka muid tegureid, nagu näiteks poliitilised, majanduslikud, sotsiaalsed, eetilised ja avaliku turvalisusega seotud küsimused.

4. Liikmesriikide pädevad asutused teevad koostööd käesoleva soovituse elluviimist käsitleva teabe vahetamise eesmärgil.

Käesolev soovitus on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 4. detsember 2008

Komisjoni nimel

komisjoni liige

Andris PIEBALGS